

## مصادر و مراجع

| نمبر شمار                             | اسماء کتب                                    | مصنف، مؤلف                                                                  | سن وفات  |
|---------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>﴿قرآن (مع تفاسیر و علوم قرآن)﴾</b> |                                              |                                                                             |          |
| (۱)                                   | القرآن الکریم                                | کتاب اللہ                                                                   | وحی الہی |
| (۲)                                   | جامع البیان فی تاویل القرآن                  | ابو جعفر الطبری، محمد بن جریر بن یزید بن کثیر بن غالب الآملی                | ۳۱۰ھ     |
| (۳)                                   | احکام القرآن                                 | ابو جعفر احمد بن محمد بن سلامہ بن عبد الملک بن سلمة الازدی الحجری           | ۳۲۱ھ     |
|                                       |                                              | المصری الطحاوی                                                              |          |
| (۴)                                   | احکام القرآن                                 | ابو بکر احمد بن علی الرازی الجصاص الحنفی                                    | ۳۷۰ھ     |
| (۵)                                   | التفسیر الکبیر (مفتاح الغیب)                 | أبو عبد اللہ، محمد بن عمر بن الحسن بن الحسن التیمی الرازی، فخر الدین الرازی | ۶۰۶ھ     |
| (۶)                                   | انوار التنزیل و اسرار التأویل (تفسیر بیضاوی) | ناصر الدین ابوسعید عبد اللہ بن عمر بن محمد الشیرازی البیضاوی                | ۶۸۵ھ     |
| (۷)                                   | تفسیر القرآن العظیم                          | ابوالفداء اسماعیل بن عمر بن کثیر القرشی البصری ثم الدمشقی                   | ۷۷۴ھ     |
| (۸)                                   | تفسیر الجلالین                               | جلال الدین محمد بن احمد المحلی                                              | ۸۶۴ھ     |
|                                       |                                              | جلال الدین ابوالفضل عبد الرحمن بن ابوبکر بن محمد بن ابوبکر بن عثمان السیوطی | ۹۱۱ھ     |
| (۹)                                   | الإتقان فی علوم القرآن                       | جلال الدین سیوطی، عبد الرحمن بن ابوبکر                                      | ۹۱۱ھ     |
| (۱۰)                                  | تفسیر مظہری                                  | قاضی محمد ثناء اللہ مظہری پانی پتی                                          | ۱۲۴۵ھ    |
| (۱۱)                                  | فتح القدیر                                   | محمد بن علی بن محمد بن عبد اللہ الشوکانی                                    | ۱۲۵۰ھ    |
| (۱۲)                                  | روح المعانی                                  | محمود بن عبد اللہ شہاب الدین ابوالثناء الحسینی الآلوسی                      | ۱۲۷۰ھ    |
| <b>﴿عقائد (مع شروحات)﴾</b>            |                                              |                                                                             |          |
| (۱۳)                                  | فقہ اکبر                                     | ابو حنیفہ، نعمان بن ثابت بن زوطی بن ہرمز                                    | ۱۵۰ھ     |

| نمبر شمار                          | اسماء کتب                               | مصنف، مؤلف                                                                                                    | سن وفات |
|------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۱۴)                               | العقيدة الطحاوية                        | ابو جعفر احمد بن محمد بن سلامة الطحاوی                                                                        | ۳۲۱ھ    |
| (۱۵)                               | المسائرة                                | ابن ہمام کمال الدین محمد بن عبد الواحد بن عبد الحمید الحنفی                                                   | ۸۶۱ھ    |
|                                    | المسامرة شرح المسامرة                   | کمال الدین بن ابی شریف، محمد بن محمد الشافعی                                                                  | ۹۰۶ھ    |
| (۱۶)                               | شرح فقہ اکبر                            | نور الدین علی بن سلطان محمد الہروی القاری، ملا علی قاری                                                       | ۱۰۱۴ھ   |
| (۱۷)                               | مخ المروض الا زہری فی شرح فقہ اکبر      | نور الدین علی بن سلطان محمد الہروی القاری، ملا علی قاری                                                       | ۱۰۱۴ھ   |
| <b>﴿متون و اطراف و اجزاء حدیث﴾</b> |                                         |                                                                                                               |         |
| (۱۸)                               | مسند ابو حنیفہ بروایہ الحنفی والبی نعیم | امام اعظم ابو حنیفہ، نعمان بن ثابت بن زوطی بن ہرمز                                                            | ۱۵۰ھ    |
| (۱۹)                               | جامع معمر بن راشد                       | ابو عروۃ البصری معمر بن ابی عمرو راشد الا زدی                                                                 | ۱۵۳ھ    |
| (۲۰)                               | موطأ امام مالک                          | امام دارالہجرہ، مالک بن انس بن مالک بن عامر الاصمعی المدنی                                                    | ۱۷۹ھ    |
| (۲۱)                               | کتاب الآثار بروایہ ابی یوسف             | ابو یوسف القاضی، یعقوب بن ابراہیم بن حبیب بن سعد بن حبیبہ انصاری                                              | ۱۸۲ھ    |
| (۲۲)                               | الزهد والرفاق لابن المبارک              | ابو عبد الرحمن عبد اللہ بن المبارک بن واضح الحنفی الترمذی ثم المروزی                                          | ۱۸۱ھ    |
| (۲۳)                               | کتاب الآثار بروایہ امام محمد            | ابو عبد اللہ محمد بن الحسن بن فرقد الشیبانی                                                                   | ۱۸۹ھ    |
| (۲۴)                               | موطأ امام مالک / موطأ امام محمد         | ابو عبد اللہ محمد بن الحسن بن فرقد الشیبانی                                                                   | ۱۸۹ھ    |
| (۲۵)                               | الجامع لابن وهب                         | ابو محمد عبد اللہ بن وهب بن مسلم المصری القرشی                                                                | ۱۹۷ھ    |
| (۲۶)                               | مسند الشافعی بترتیب السندی              | امام شافعی ابو عبد اللہ محمد بن ادريس بن عباس بن عثمان بن شافع بن عبد المطلب بن عبد مناف الشافعی القرشی المکی | ۲۰۴ھ    |
| (۲۷)                               | السنن الماثورة بروایہ المزنی            | ابوداؤد سلیمان بن داؤد بن الجارود الطیالسی البصری                                                             | ۲۰۴ھ    |
| (۲۸)                               | مصنف عبد الرزاق صنعانی                  | عبد الرزاق بن ہمام بن نافع صنعانی                                                                             | ۲۱۱ھ    |
| (۲۹)                               | مسند الحمیدی                            | ابو بکر عبد اللہ بن الزبیر بن عیسیٰ بن عبید اللہ القرشی الأسدی الحمیدی المکی                                  | ۲۱۹ھ    |
| (۳۰)                               | الصلوة                                  | ابو نعیم الفضل بن عمرو بن حماد بن زہیر بن درہم القرشی المروفی بایں دکن                                        | ۲۱۹ھ    |
| (۳۱)                               | مسند ابن الجعد                          | علی بن الجعد بن عبید الجوهري البغدادي                                                                         | ۲۳۰ھ    |
| (۳۲)                               | مصنف ابن ابی شیبہ / مسند ابن ابی شیبہ   | حافظ ابو بکر عبد اللہ بن محمد بن ابی شیبہ ابراہیم بن عثمان بن خورشق                                           | ۲۳۵ھ    |
| (۳۳)                               | مسند اسحاق بن راہویہ                    | ابو یعقوب اسحاق بن ابراہیم بن محمد بن ابراہیم الحنفی المروزی، ابن راہویہ                                      | ۲۳۸ھ    |

| نمبر شمار | اسماء کتب                                  | مصنف، مؤلف                                                                  | سن وفات |
|-----------|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۳۴)      | مسند امام احمد                             | امام احمد، ابو عبد اللہ احمد بن محمد بن حنبل الشیبانی الذہلی                | ۲۴۱ھ    |
| (۳۵)      | فضائل الصحابة                              | امام احمد، ابو عبد اللہ احمد بن محمد بن حنبل الشیبانی الذہلی                | ۲۴۱ھ    |
| (۳۶)      | المنتخب من مسند عبد بن حمید                | ابو محمد عبد الحمید بن نصر الکسی                                            | ۲۴۹ھ    |
| (۳۷)      | صحیح البخاری                               | ابو عبد اللہ محمد بن اسماعیل بن ابراہیم بن مغیرہ الجعفی البخاری             | ۲۵۶ھ    |
| (۳۸)      | الادب المفرد                               | ابو عبد اللہ محمد بن اسماعیل بن ابراہیم بن مغیرہ الجعفی البخاری             | ۲۵۶ھ    |
| (۳۹)      | صحیح مسلم                                  | ابو الحسین مسلم بن الحجاج بن مسلم القشیری بن در دین النیشافوری              | ۲۶۱ھ    |
| (۴۰)      | أخبار مکتة فی قدیم الدهر و حدیثہ           | ابو عبد اللہ محمد بن اسحاق بن العباس المکی الفاکھی                          | ۲۷۲ھ    |
| (۴۱)      | سنن ابن ماجہ                               | حافظ ابو عبد اللہ محمد بن یزید بن ماجہ الربعی القروی، ابن ماجہ              | ۲۷۳ھ    |
| (۴۲)      | سنن ابوداؤد                                | ابوداؤد، سلیمان بن الاشعث بن اسحاق بن بشیر بن شداد بن عمرو الازدی البجستانی | ۲۷۵ھ    |
| (۴۳)      | سنن الترمذی                                | ابو عیسیٰ محمد بن عیسیٰ بن سورۃ الترمذی                                     | ۲۷۹ھ    |
| (۴۴)      | شمائل الترمذی                              | ابو عیسیٰ محمد بن عیسیٰ بن سورۃ الترمذی                                     | ۲۷۹ھ    |
| (۴۵)      | مسند الحارث                                | ابو محمد الحارث بن محمد بن داہر التیمی البغدادی الخطیب المعروف بابن اسماء   | ۲۸۲ھ    |
| (۴۶)      | البدع                                      | ابو عبد اللہ محمد بن وضاح بن بزیج المروانی القرطبی                          | ۲۸۶ھ    |
| (۴۷)      | الآحاد والمثنائی                           | ابوبکر بن ابی عاصم، احمد بن عمرو بن الضحاک بن مخلد الشیبانی                 | ۲۸۷ھ    |
| (۴۸)      | السنن                                      | ابوبکر بن ابی عاصم، احمد بن عمرو بن الضحاک بن مخلد الشیبانی                 | ۲۸۷ھ    |
| (۴۹)      | البحر الزخار المعروف بمسند البزار          | ابوبکر احمد بن عمرو بن عبد الخالق بن خلاد بن عبید اللہ العتکی، البزار       | ۲۹۲ھ    |
| (۵۰)      | تعظیم قدر الصلاة                           | ابو عبد اللہ محمد بن نصر بن الحجاج المروزی                                  | ۲۹۴ھ    |
| (۵۱)      | مختصر قیام اللیل و قیام رمضان و کتاب الوتر | ابو عبد اللہ محمد بن نصر بن الحجاج المروزی                                  | ۲۹۴ھ    |
| (۵۲)      | القدر                                      | ابوبکر جعفر بن محمد بن الحسن بن المستفاض الفریابی                           | ۳۰۱ھ    |
| (۵۳)      | سنن النسائی                                | احمد بن شعیب بن علی بن سنان النسائی                                         | ۳۰۳ھ    |
| (۵۴)      | عمل الیوم واللیلة                          | احمد بن شعیب بن علی بن سنان النسائی                                         | ۳۰۳ھ    |
| (۵۵)      | المسند                                     | حافظ ابو یعلیٰ احمد بن علی الموصلی                                          | ۳۰۷ھ    |

| نمبر شمار | اسماء کتب                           | مصنف، مؤلف                                                                        | سن وفات |
|-----------|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۵۶)      | المنقح                              | ابن الجارود ابو محمد عبداللہ بن علی النیشاپوری                                    | ۳۰۷ھ    |
| (۵۷)      | مسند الرویانی                       | ابوبکر محمد بن ہارون الرویانی                                                     | ۳۰۷ھ    |
| (۵۸)      | الکنی والأسماء                      | ابو بشر محمد بن احمد بن حماد بن سعید بن مسلم الانصاری الدولابی الرازی             | ۳۱۰ھ    |
| (۵۹)      | صحیح ابن خزیمہ                      | محمد بن اسحاق بن المغیرۃ بن صالح بن بکر السلمی النیسافوری الشافعی                 | ۳۱۱ھ    |
| (۶۰)      | التوحید                             | محمد بن اسحاق بن المغیرۃ بن صالح بن بکر السلمی النیسافوری الشافعی                 | ۳۱۱ھ    |
| (۶۱)      | السنۃ لابن ابی بکر بن الخلال        | ابوبکر احمد بن محمد بن ہارون بن یزید الخلال البغدادی الحنفی                       | ۳۱۱ھ    |
| (۶۲)      | مسند السراج / حدیث السراج           | ابوالعباس محمد بن اسحاق بن ابراہیم بن مہران الخراسانی النیسابوری                  | ۳۱۳ھ    |
| (۶۳)      | مستخرج ابو عوانہ                    | ابوعوانہ یعقوب بن اسحاق بن ابراہیم النیسابوری الاسفرائینی                         | ۳۱۶ھ    |
| (۶۴)      | شرح معانی الآثار                    | ابوجعفر احمد بن محمد بن سلامۃ الطحاوی                                             | ۳۲۱ھ    |
| (۶۵)      | شرح مشکل الآثار                     | ابوجعفر احمد بن محمد بن سلامۃ الطحاوی                                             | ۳۲۱ھ    |
| (۶۶)      | مکارم الأخلاق / مساویء الاخلاق      | ابوبکر محمد بن جعفر بن محمد بن سہل بن شاکر الخرائطی السامری                       | ۳۲۷ھ    |
| (۶۷)      | مسند الشافعی                        | ابوسعید الہیثم بن کلیب بن سرتج بن معقل الشافعی النیشاپوری                         | ۳۳۵ھ    |
| (۶۸)      | معجم ابن الاعرابی                   | ابوسعید بن الاعرابی احمد بن محمد بن زیاد بن بشر بن درہم البصری الصوفی             | ۳۴۰ھ    |
| (۶۹)      | صحیح ابن حبان                       | ابوحاتم محمد بن حبان بن احمد بن حبان بن معاذ التمیمی الدارمی البستی               | ۳۵۴ھ    |
| (۷۰)      | المعجم الأوسط / المعجم الکبیر       | سلیمان بن احمد بن ایوب بن مطر ابوالقاسم الطبرانی                                  | ۳۶۰ھ    |
| (۷۱)      | الدعاء                              | سلیمان بن احمد بن ایوب بن مطر ابوالقاسم الطبرانی                                  | ۳۶۰ھ    |
| (۷۲)      | مسند الشامیین                       | سلیمان بن احمد بن ایوب بن مطر ابوالقاسم الطبرانی                                  | ۳۶۰ھ    |
| (۷۳)      | عمل الیوم واللیلۃ                   | ابن السنی، احمد بن محمد بن اسحاق بن ابراہیم بن اسباط بن عبداللہ                   | ۳۶۴ھ    |
| (۷۴)      | سنن الدارقطنی                       | ابوالحسن علی بن عمر بن احمد بن مہدی بن مسعود البغدادی الدارقطنی                   | ۳۸۵ھ    |
| (۷۵)      | الترغیب فی فضائل الاعمال و ثواب ذلک | ابن شاہین، ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان بن احمد بن محمد بن ایوب بن ازداد البغدادی | ۳۸۵ھ    |
| (۷۶)      | شرح مذاہب اہل السنۃ                 | ابن شاہین، ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان بن احمد بن محمد بن ایوب بن ازداد البغدادی | ۳۸۵ھ    |
| (۷۷)      | الإبانۃ الکبریٰ                     | ابوعبداللہ عبید اللہ بن محمد بن محمد بن حمدان العکبری المعروف بابن بطہ            | ۳۸۷ھ    |

| نمبر شمار | اسماء کتب                          | مصنف، مؤلف                                                                               | سن وفات |
|-----------|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۷۸)      | معالم السنن                        | ابو سلیمان حمد بن محمد بن ابراہیم بن الخطاب البستی المعروف بالخطابی                      | ۳۸۸ھ    |
| (۷۹)      | المستدرک علی الصحیحین              | محمد بن عبد اللہ بن حمدویہ الحاکم النیسافوری                                             | ۴۰۵ھ    |
| (۸۰)      | الإیمان                            | ابو عبد اللہ محمد بن اسحاق بن محمد بن یحییٰ بن منندہ العبیدی                             | ۳۹۵ھ    |
| (۸۱)      | شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة | ابو القاسم ہبۃ اللہ بن الحسن بن منصور الطبری الرازی اللاکائی                             | ۴۱۸ھ    |
| (۸۲)      | حلیۃ الاولیاء و طبقات الاصفیاء     | ابو نعیم احمد بن عبد اللہ بن احمد بن اسحاق بن موسیٰ بن مہران اصفہانی                     | ۴۳۰ھ    |
| (۸۳)      | المسند المستخرج علی صحیح مسلم      | ابو نعیم احمد بن عبد اللہ بن احمد بن اسحاق بن موسیٰ بن مہران اصفہانی                     | ۴۳۰ھ    |
| (۸۴)      | امالی                              | ابو القاسم عبد الملک بن محمد بن عبد اللہ بن بشران بن محمد بن بشران بن مہران البغدادی     | ۴۳۰ھ    |
| (۸۵)      | مسند الشہاب                        | ابو عبد اللہ محمد بن سلامۃ بن جعفر بن علی بن حکمون القضاہ المصری                         | ۴۵۴ھ    |
| (۸۶)      | السنن الکبریٰ راسنن الصغیر         | ابو بکر احمد بن الحسین بن علی بن موسیٰ الخراسانی البیہقی                                 | ۴۵۸ھ    |
| (۸۷)      | شعب الإیمان                        | ابو بکر احمد بن الحسین بن علی بن موسیٰ الخراسانی البیہقی                                 | ۴۵۸ھ    |
| (۸۸)      | معرفة السنن والآثار                | ابو بکر احمد بن الحسین بن علی بن موسیٰ الخراسانی البیہقی                                 | ۴۵۸ھ    |
| (۸۹)      | الدعوات الکبیر                     | ابو بکر احمد بن الحسین بن علی بن موسیٰ الخراسانی البیہقی                                 | ۴۵۸ھ    |
| (۹۰)      | المدخل إلی السنن الکبریٰ           | ابو بکر احمد بن الحسین بن علی بن موسیٰ الخراسانی البیہقی                                 | ۴۵۸ھ    |
| (۹۱)      | جامع بیان العلم و فضلہ             | ابو عمر یوسف بن عبد اللہ بن محمد بن عبد البر بن عاصم النمری القرطبی                      | ۴۶۳ھ    |
| (۹۲)      | تفسیر غریب مافی الصحیحین           | محمد بن فتوح بن عبد اللہ بن فتوح بن حمید الازدی المیورقی الحمیدی                         | ۴۸۸ھ    |
| (۹۳)      | الفردوس بمأثور الخطاب              | ابو شجاع، شیرویہ بن شہر دار بن شیرویہ بن فنا خسرو الدیلی الہمدانی                        | ۵۰۹ھ    |
| (۹۴)      | شرح السنة                          | محی الدین ابو محمد الحسین بن مسعود بن محمد بن الفراء البغوی الشافعی                      | ۵۱۶ھ    |
| (۹۵)      | سنن الدارمی                        | عبد اللہ بن عبد الرحمن بن الفضل بن بنہزام التیمی السمرقندی الدارمی                       | ۵۵۲ھ    |
| (۹۶)      | المعجم                             | ابو القاسم، علی بن الحسن بن ہبۃ اللہ المعروف بابن عساکر                                  | ۵۷۱ھ    |
| (۹۷)      | کنز العمال فی سنن الاقوال والآفعال | علاء الدین علی المتقی بن حسام الدین الہندی                                               | ۵۷۹ھ    |
| (۹۸)      | جامع الاصول فی احادیث الرسول       | محمد الدین ابو السعادات المبارک بن محمد بن محمد بن عبد الکریم الشیبانی الجزری ابن الاثیر | ۶۰۶ھ    |

| نمبر شمار | اسماء کتب                                 | مصنف، مؤلف                                                             | سن وفات |
|-----------|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۹۹)      | مشکوٰۃ المصابیح                           | ولی الدین محمد بن عبد اللہ الخطیب التبریزی                             | ۷۷۰ھ    |
| (۱۰۰)     | منہاج السنۃ                               | تقی الدین ابوالعباس احمد بن عبد الحلیم بن تیمیہ الجرجانی الحنبلی دمشقی | ۷۲۸ھ    |
| (۱۰۱)     | الجوہر النقی                              | علاء الدین علی بن عثمان بن ابراہیم بن مصطفیٰ المارونی ابن الترمکانی    | ۷۵۰ھ    |
| (۱۰۲)     | جامع المسانید والسنن الہادی الاقوام السنن | ابوالفداء اسماعیل بن عمر بن کثیر القرشی دمشقی                          | ۷۷۷ھ    |
| (۱۰۳)     | نصب الراية فی تخریج احادیث الہدایۃ        | جمال الدین ابومحمد عبد اللہ بن یوسف بن محمد الزلیعی                    | ۷۶۲ھ    |
| (۱۰۴)     | البدرا المنیر مختصر تلخیص الذہبی          | ابن الملقن سراج الدین ابو حفص عمر بن علی بن احمد الشافعی المصری        | ۸۰۴ھ    |
| (۱۰۵)     | تخریج احادیث اہیاء علوم الدین             | عبد الرحیم بن الحسین بن عبد الرحمن الحافظ العراقی                      | ۸۰۶ھ    |
|           |                                           | تاج الدین ابونصر عبد الوہاب ابن تقی الدین السبکی                       | ۷۷۱ھ    |
|           |                                           | السید محمد تقی الزبیدی                                                 | ۱۲۰۵ھ   |
| (۱۰۶)     | مجمع الزوائد و منبع الفوائد               | نور الدین محمد بن ابوبکر بن سلیمان البیہقی                             | ۸۰۷ھ    |
| (۱۰۷)     | موارد الظمآن إلی زوائد ابن حبان           | ابوالحسن نور الدین علی بن ابی بکر بن سلیمان البیہقی                    | ۸۰۷ھ    |
| (۱۰۷)     | الدراية فی تخریج احادیث الہدایۃ           | ابوالفضل احمد بن علی بن محمد بن احمد بن حجر الکنانی العسقلانی          | ۸۵۲ھ    |
| (۱۰۸)     | تلخیص الجبیر                              | ابوالفضل احمد بن علی بن محمد بن احمد بن حجر الکنانی العسقلانی          | ۸۵۲ھ    |
| (۱۰۹)     | المقاصد الحسنة                            | محمد بن عبد الرحمن بن محمد شمس الدین السخاوی                           | ۹۰۲ھ    |
| (۱۱۰)     | الجامع الصغير                             | جلال الدین ابوالفضل عبد الرحمن بن ابوبکر بن محمد بن عثمان السیوطی      | ۹۱۱ھ    |
| (۱۱۱)     | تنویر الحواکک شرح موطأ الامام مالک        | جلال الدین ابوالفضل عبد الرحمن بن ابوبکر بن محمد بن عثمان السیوطی      | ۹۱۱ھ    |
| (۱۱۲)     | جمع الفوائد من جامع الاصول وجمع الزوائد   | العلامة محمد بن محمد سلیمان المغربي                                    | ۱۰۹۴ھ   |
| (۱۱۳)     | آثار السنن                                | محمد بن علی الشهیر بظہیر حسن النیموی البہاری الکحفی                    | ۱۳۲۲ھ   |
| (۱۱۴)     | اعلاء السنن                               | مولانا ظفر احمد بن محمد لطیف عثمانی تھانوی                             | ۱۳۹۴ھ   |

### ﴿شرح وعلل حدیث﴾

|       |                  |                                                       |      |
|-------|------------------|-------------------------------------------------------|------|
| (۱۱۵) | شرح صحیح البخاری | ابن بطال ابوالحسن علی بن خلف بن عبد الملک             | ۴۴۹ھ |
| (۱۱۶) | النووی شرح مسلم  | محمی الدین ابوزکریا یحییٰ بن شرف النووی الشافعی دمشقی | ۶۷۷ھ |

| نمبر شمار | اسماء کتب                          | مصنف، مؤلف                                                                                               | سن وفات |
|-----------|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۱۱۷)     | احکام الاحکام شرح عمدة الاحکام     | تقی الدین ابوالفتح الشہیر بابن دقین العید                                                                | ۷۷۰ھ    |
| (۱۱۸)     | المفتاح شرح المصباح                | الحسین بن محمد بن الحسن مظہر الدین الزیدانی الکوئی الضریہ الشیرازی الحنفی                                | ۷۷۷ھ    |
| (۱۱۹)     | اکاشف عن حقائق السنن شرح الطیبی    | شرف الدین حسین بن عبداللہ بن محمد الحسن الطیبی                                                           | ۷۷۳ھ    |
| (۱۲۰)     | فتح الباری                         | زین الدین عبدالرحمن بن احمد بن رجب بن الحسن السلاوی البغدادی ثم<br>الدمشقی الحنبلی                       | ۷۹۵ھ    |
| (۱۲۱)     | فتح الباری شرح صحیح البخاری        | ابوالفضل احمد بن علی بن محمد بن احمد بن حجر الکنانی العسقلانی                                            | ۸۵۲ھ    |
| (۱۲۲)     | شرح المصباح                        | محمد بن عزالدین عبداللطیف بن عبدالعزیز بن امین الدین بن فرشتا<br>الرومی الکرمانی الحنفی المشہور بابن ملک | ۸۵۴ھ    |
| (۱۲۳)     | عمدة القاری شرح صحیح البخاری       | بدرالدین ابومحمد محمود بن احمد بن موسیٰ بن احمد بن حسین العینی                                           | ۸۵۵ھ    |
| (۱۲۴)     | شرح سنن أبی داؤد                   | بدرالدین ابومحمد محمود بن احمد بن موسیٰ بن احمد بن حسین العینی                                           | ۸۵۵ھ    |
| (۱۲۵)     | قوت المغتدی شرح جامع الترمذی       | جلال الدین ابوالفضل عبدالرحمن بن ابوبکر بن محمد بن ابوبکر بن عثمان السیوطی                               | ۹۱۱ھ    |
| (۱۲۶)     | مصباح الزجاجة شرح سنن ابن ماجه     | جلال الدین ابوالفضل عبدالرحمن بن ابوبکر بن محمد بن ابوبکر بن عثمان السیوطی                               | ۹۱۱ھ    |
| (۱۲۷)     | ارشاد الساری شرح البخاری           | احمد بن محمد بن ابوبکر بن عبدالملک القسطلانی المصری                                                      | ۹۲۳ھ    |
| (۱۲۸)     | مرقاۃ المفاتیح شرح مشکوٰۃ المصابیح | نورالدین علی بن سلطان محمد الہروی القاری، ملا علی قاری                                                   | ۱۰۱۴ھ   |
| (۱۲۹)     | جمع الوسائل فی شرح الشمائل         | نورالدین علی بن سلطان محمد الہروی القاری، ملا علی قاری                                                   | ۱۰۱۴ھ   |
| (۱۳۰)     | فیض القدر شرح الجامع الصغیر        | زین الدین محمد عبدالرؤف بن تاج العارفین بن علی بن زین العابدین المناوی                                   | ۱۰۳۱ھ   |
| (۱۳۱)     | اشعة اللمعات شرح مشکوٰۃ المصابیح   | مولانا عبدالحق محدث دہلوی (عبدالحق بن سیف الدین بن سعد اللہ<br>البخاری الدہلوی الحنفی)                   | ۱۰۵۲ھ   |
| (۱۳۲)     | حاشیۃ السندی علی سنن ابن ماجه      | ابوالحسن نورالدین السندی محمد بن عبدالہادی التتوی                                                        | ۱۱۳۸ھ   |
| (۱۳۳)     | شرح مسند الشافعی                   | ابوالحسن نورالدین السندی محمد بن عبدالہادی التتوی                                                        | ۱۱۳۸ھ   |
| (۱۳۴)     | کشف الخفاء                         | اسماعیل بن محمد بن عبدالہادی بن عبدالغنی العجلونی الدمشقی الشافعی                                        | ۱۱۶۲ھ   |
| (۱۳۵)     | سبل السلام شرح بلوغ المرام         | محمد بن اسماعیل بن صلاح بن محمد الحسن امیر یمانی                                                         | ۱۱۸۲ھ   |

| نمبر شمار             | اسماء کتب                          | مصنف، مؤلف                                                                                      | سن وفات |
|-----------------------|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۱۳۶)                 | نبیل الاوطار                       | محمد بن علی بن محمد بن عبد اللہ الشوکانی                                                        | ۱۲۵۰ھ   |
| (۱۳۷)                 | مظاہر حق                           | نواب قطب الدین دہلوی                                                                            | ۱۲۸۹ھ   |
| (۱۳۸)                 | بذل الحجو فی حل اُبی داؤد          | المحدث خلیل احمد السہارنفوری                                                                    | ۱۲۹۷ھ   |
| (۱۳۹)                 | اتعلیق المجد علی موطا الامام محمد  | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین لکھنوی                              | ۱۳۰۴ھ   |
| (۱۴۰)                 | حاشیہ حصن حصین                     | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین لکھنوی                              | ۱۳۰۴ھ   |
| (۱۴۱)                 | اتعلیق الحسن علی آثار السنن        | محمد بن علی الشہیر بظہیر احسن النیموی البہاری الحنفی                                            | ۱۳۲۲ھ   |
| (۱۴۲)                 | لامع الدراری علی صحیح البخاری      | حضرت مولانا رشید احمد گنگوہی                                                                    | ۱۳۲۳ھ   |
| (۱۴۳)                 | الکوکب الدرری علی جامع الترمذی     | حضرت مولانا رشید احمد گنگوہی                                                                    | ۱۳۲۳ھ   |
| (۱۴۴)                 | عون المعبود فی شرح سنن اُبی داؤد   | ابوالطیب محمد شمس الحق بن امیر علی بن مقصود علی الصدیق العظیم آبادی                             | ۱۳۲۹ھ   |
| (۱۴۵)                 | المنهل العذب المورود شرح اُبی داؤد | محمود محمد خطاب السبکی                                                                          |         |
| (۱۴۶)                 | العرف الشذی شرح سنن الترمذی        | علامہ محمد انور شاہ بن معظم شاہ حسینی کشمیری                                                    | ۱۳۵۲ھ   |
| (۱۴۷)                 | فیض الباری شرح البخاری             | علامہ محمد انور شاہ بن معظم شاہ حسینی کشمیری                                                    | ۱۳۵۲ھ   |
| (۱۴۸)                 | تحفۃ الاُحوذی شرح سنن الترمذی      | ابوالعلی عبدالرحمن مبارکپوری                                                                    | ۱۳۵۳ھ   |
| (۱۴۹)                 | فتح الملہم                         | مولانا شبیر احمد عثمانی دیوبندی                                                                 | ۱۳۶۹ھ   |
| (۱۵۰)                 | اتعلیق الصبیح علی مشکوٰۃ المصابیح  | مولانا محمد ادریس کاندھلوی                                                                      | ۱۳۹۴ھ   |
| (۱۵۱)                 | معارف السنن شرح جامع الترمذی       | مولانا محمد یوسف بن سید زکریا حسینی بنوری                                                       | ۱۳۹۷ھ   |
| (۱۵۲)                 | اُوجز المسالک إلی موطا امام مالک   | مولانا محمد زکریا بن محمد یحییٰ کاندھلوی                                                        | ۱۴۰۲ھ   |
| (۱۵۳)                 | مرعاة المفاتیح شرح مشکوٰۃ المصابیح | ابوالحسن عبید اللہ بن بن محمد عبدالسلام بن خاں محمد بن امان اللہ بن حسام الدین رحمانی مبارکپوری | ۱۴۱۴ھ   |
| (۱۵۴)                 | منہاج السنن شرح سنن الترمذی        | مولانا مفتی محمد فرید زروپوی                                                                    | ۱۴۳۲ھ   |
| <b>﴿سیرت و شمائل﴾</b> |                                    |                                                                                                 |         |
| (۱۵۵)                 | زاد المعاد فی ہدیۃ خیر الانام      | ابو محمد عبداللہ بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسی                                               | ۶۲۰ھ    |

| نمبر شمار | اسماء کتب                            | مصنف، مؤلف                                                    | سن وفات |
|-----------|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------|---------|
| (۱۵۶)     | سبل الہدی والرشاد فی سیرۃ خیر الانام | محمد بن یوسف الصلاحی الشافعی                                  | ۹۴۲ھ    |
| (۱۵۷)     | لمواہب اللدنیۃ بابح الخمدیۃ          | ابوالفضل احمد بن علی بن محمد بن احمد بن حجر الکنانی العسقلانی | ۸۵۲ھ    |
| (۱۵۸)     | سیرت مصطفیٰ                          | مولانا محمد ادریس بن مولانا حافظ محمد اسماعیل کاندھلوی        | ۱۳۹۲ھ   |

### ﴿کتب فقہ احناف﴾

|       |                                 |                                                       |      |
|-------|---------------------------------|-------------------------------------------------------|------|
| (۱۵۹) | الحجۃ علی اہل المدینۃ           | ابوعبداللہ محمد بن الحسن بن فرقد الشیبانی             | ۱۸۹ھ |
| (۱۶۰) | کتاب الاصل                      | ابوعبداللہ محمد بن الحسن بن فرقد الشیبانی             | ۱۸۹ھ |
| (۱۶۱) | الجامع الصغیر                   | ابوعبداللہ محمد بن الحسن بن فرقد الشیبانی             | ۱۸۹ھ |
| (۱۶۲) | مختصر الطحاوی                   | ابوجعفر احمد بن محمد بن سلامۃ الطحاوی                 | ۳۲۱ھ |
| (۱۶۳) | شرح مختصر الطحاوی               | ابوبکر احمد بن علی الرازی الجصاص الحنفی               | ۳۷۰ھ |
| (۱۶۴) | عیون المسائل                    | ابواللیث نصر بن محمد بن احمد بن ابراہیم السمرقندی     | ۳۷۳ھ |
| (۱۶۵) | مختصر القدوری                   | محمد بن احمد بن جعفر بن حمدان القدوری                 | ۴۲۸ھ |
| (۱۶۶) | النفی فی الفتاویٰ               | ابوالحسن علی بن الحسن بن محمد السغدی الحنفی           | ۴۶۱ھ |
| (۱۶۷) | المبسوط                         | شمس الائمۃ ابوبکر محمد بن احمد بن سہل السرخسی         | ۴۸۳ھ |
| (۱۶۸) | شرح السیر الکبیر                | شمس الائمۃ ابوبکر محمد بن احمد بن سہل السرخسی         | ۴۸۳ھ |
| (۱۶۹) | تحفۃ الفقہاء                    | علاء الدین محمد بن احمد بن ابوالاحمد السمرقندی الحنفی | ۵۳۹ھ |
| (۱۷۰) | خلاصۃ الفتاویٰ / مجموع الفتاویٰ | طاہر بن احمد بن عبدالرشید البخاری                     | ۵۴۲ھ |
| (۱۷۱) | الحیط البرہانی فی الفقہ العمانی | ابوالمعالی محمود بن احمد بن عبدالعزیز بن مازہ البخاری | ۵۷۰ھ |
| (۱۷۲) | بدائع الصنائع فی ترتیب الشرائع  | علامہ علاء الدین ابوبکر بن مسعود اکاسانی الحنفی       | ۵۸۷ھ |
| (۱۷۳) | فتاویٰ قاضی خان                 | محمود اوزجندی قاضی خان حسن بن منصور                   | ۵۹۲ھ |
| (۱۷۴) | بدایۃ المبتدی و شرح الہدایۃ     | برہان الدین ابوالحسن علی بن ابوبکر المرغینانی         | ۵۹۳ھ |
| (۱۷۵) | قذیۃ المذنیۃ لتتیم الغنیۃ       | ابوالرجاء مختار بن محمود بن محمد الزاہدی الغزینی      | ۶۵۸ھ |
| (۱۷۶) | المجتبیٰ شرح مختصر القدوری      | ابوالرجاء مختار بن محمود بن محمد الزاہدی الغزینی      | ۶۵۸ھ |

| نمبر شمار | اسماء کتب                             | مصنف، مؤلف                                                                                         | سن وفات     |
|-----------|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| (۱۷۷)     | تحفۃ الملوک                           | زین الدین ابو عبد اللہ محمد بن ابی بکر بن عبد القادر الحنفی الرازی                                 | ۶۶۶ھ        |
| (۱۷۸)     | مجمع البرکات                          | ابو البرکات بن حسام الدین بن سلطان بن ہاشم بن رکن الدین بن جمال الدین بن سماء الدین الحنفی الدہلوی | ۶۶۷ھ        |
| (۱۷۹)     | الوقایہ (وقایہ الروایہ)               | صدر الشریعہ محمود بن عبد اللہ بن ابراہیم الحنبلی الحنفی                                            | ۶۷۳ھ        |
| (۱۸۰)     | الاختیار لتعلیل المختار               | عبد اللہ بن محمود بن مودود بن محمود ابو الفضل مجد الدین الموصلی                                    | ۶۸۳ھ        |
| (۱۸۱)     | الفتاویٰ الغیاتیہ                     | شیخ داؤد بن یوسف الخطیب الحنفی                                                                     | ۶۸۶ھ کے بعد |
| (۱۸۲)     | مجمع البحرین و ملتقى البیرین          | مظفر الدین احمد بن علی بن ثعلب المعروف بابن الساعاتی البعلبکی                                      | ۶۹۴ھ        |
| (۱۸۳)     | مدیۃ المصلیٰ وغنیۃ المبتدی            | سدید الدین محمد بن محمد بن الرشید بن علی اکاشغری                                                   | ۷۰۵ھ        |
| (۱۸۴)     | کنز الدقائق                           | حافظ الدین ابو البرکات عبد اللہ بن احمد بن محمود النسفی                                            | ۷۰۱، ۷۱۰ھ   |
| (۱۸۵)     | تبیین الحقائق شرح کنز الدقائق         | فخر الدین عثمان بن علی بن نجف الزیلعی                                                              | ۷۴۳ھ        |
| (۱۸۶)     | شرح مختصر الوقایہ (شرح وقایہ الروایہ) | صدر الشریعہ الصغیر، عبید اللہ بن مسعود بن محمود بن احمد الحنبلی الحنفی                             | ۷۴۷ھ        |
| (۱۸۷)     | التقایہ مختصر الوقایہ                 | صدر الشریعہ الصغیر، عبید اللہ بن مسعود بن محمود بن احمد الحنبلی الحنفی                             | ۷۴۷ھ        |
| (۱۸۸)     | الکفایۃ شرح الہدایۃ (متداولہ)         | جلال الدین بن شمس الدین الخوارزمی الکرمانی                                                         | ۷۶۷ھ        |
| (۱۸۹)     | النهایۃ شرح الہدایۃ                   | حسام الدین حسن بن علی بن جاج السغنائی                                                              | ۷۷۱ھ        |
| (۱۹۰)     | جامع المضممرات شرح مختصر القدوری      | یوسف بن عمر بن یوسف الصوفی اکادوری نبیرہ شیخ عمر بزار                                              | ۸۳۲ھ        |
| (۱۹۱)     | شرح العنایۃ علی الہدایۃ               | اکمل الدین محمد بن محمد بن محمود البابر تی                                                         | ۷۸۶ھ        |
| (۱۹۲)     | الفتاویٰ التاتاریخانیۃ                | علامہ عالم بن العلاء الانصاری الدہلوی                                                              | ۷۸۶ھ        |
| (۱۹۳)     | السرارج الوہاج فی شرح مختصر القدوری   | ابوبکر بن علی بن محمد الحدادی العبادی                                                              | ۸۰۰ھ        |
| (۱۹۴)     | الجوہرۃ النیرۃ فی شرح مختصر القدوری   | ابوبکر بن علی بن محمد الحدادی العبادی                                                              | ۸۰۰ھ        |
| (۱۹۵)     | شرح مجمع البحرین علی ہامش الجمع       | ابن الملک، عبد اللطیف بن عبد العزیز                                                                | ۸۰۱ھ        |
| (۱۹۶)     | الفتاویٰ البرازیۃ                     | محمد بن محمد بن شہاب بن یوسف الکردی الخوارزمی المعروف بابن بزاز                                    | ۸۲۷ھ        |
| (۱۹۷)     | معین الحکام                           | ابو الحسن علاء الدین علی بن خلیل الطرابلسی الحنفی                                                  | ۸۴۴ھ        |

| نمبر شمار | اسماء کتب                                     | مصنف، مؤلف                                                                  | سن وفات |
|-----------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۱۹۸)     | البنایہ شرح الہدایہ                           | بدرالدین ابو محمد محمود بن احمد بن موسیٰ بن احمد بن حسین العینی             | ۸۵۵ھ    |
| (۱۹۹)     | منہ السلوک فی شرح تحفۃ المملوک                | بدرالدین ابو محمد محمود بن احمد بن موسیٰ بن احمد بن حسین العینی             | ۸۵۵ھ    |
| (۲۰۰)     | فتح القدیر علی الہدایہ                        | ابن ہمام کمال الدین محمد بن عبد الواحد بن عبد الحمید الحنفی                 | ۸۶۱ھ    |
| (۲۰۱)     | کتاب الصحیح والترجیح علی مختصر القدوری        | ابو العدل زین الدین قاسم بن قطلوبغا الحنفی                                  | ۸۷۹ھ    |
| (۲۰۲)     | درر الحکام شرح غرر الا حکام                   | ملا خسرو، محمد بن فرامر زین علی                                             | ۸۸۵ھ    |
| (۲۰۳)     | شرح النقایہ                                   | ابو المکارم عبدالعلی بن محمد بن حسین البرجنندی                              | ۹۳۲ھ    |
| (۲۰۴)     | حاشیہ علی العنایہ شرح الہدایہ                 | سعد اللہ بن عیسیٰ بن امیر خان الرومی الحنفی الشہیر بسعدی چلبی و بسعدی آفندی | ۹۴۵ھ    |
| (۲۰۵)     | ملتقى الأبحر                                  | ابراہیم بن محمد بن ابراہیم چلبی حنفی المعروف بالحنسی الکبیر                 | ۹۵۶ھ    |
| (۲۰۶)     | الصغیری شرح منیہ المصلی                       | ابراہیم بن محمد بن ابراہیم چلبی حنفی المعروف بالحنسی الکبیر                 | ۹۵۶ھ    |
| (۲۰۷)     | الکبیری شرح منیہ المصلی                       | ابراہیم بن محمد بن ابراہیم چلبی حنفی المعروف بالحنسی الکبیر                 | ۹۵۶ھ    |
| (۲۰۸)     | جامع الرموز شرح مختصر الوقایہ المسمی بالنقایہ | شمس الدین محمد الخراسانی القہستانی                                          | ۹۶۲ھ    |
| (۲۰۹)     | البحر الرائق فی شرح کنز الدقائق               | ابن نجیم زین العابدین بن ابراہیم المصری الحنفی                              | ۹۷۰ھ    |
| (۲۱۰)     | الفتاویٰ الحامدیہ                             | حامد بن محمد آفندی القونوی العما دی المفتی بالروم                           | ۹۸۵ھ    |
| (۲۱۱)     | تنویر الا بصار و جامع البحار                  | شمس الدین محمد بن عبد اللہ بن احمد بن ترمناش الغزی الحنفی الخطیب الترمناشی  | ۱۰۰۴ھ   |
| (۲۱۲)     | انھر الفائق شرح کنز الدقائق                   | علامہ سراج الدین عمر بن ابراہیم بن نجیم المصری الحنفی                       | ۱۰۰۵ھ   |
| (۲۱۳)     | شرح النقایہ فی مسائل الہدایہ                  | نور الدین علی بن سلطان محمد الہروی القاری، ملا علی قاری                     | ۱۰۱۴ھ   |
| (۲۱۴)     | رمز الحقائق شرح کنز الدقائق                   | نور الدین علی بن سلطان محمد الہروی القاری، ملا علی قاری                     | ۱۰۱۴ھ   |
| (۲۱۵)     | حاشیہ الشلمی علی تبیین الحقائق                | شہاب الدین احمد بن محمد بن احمد بن یونس بن اسماعیل بن یونس الشلمی           | ۱۰۲۱ھ   |
| (۲۱۶)     | سکب الانہر علی فرائض مجمع الانہر              | علاء الدین علی بن محمد الطرابلسی بن ناصر الدین الحنفی                       | ۱۰۳۲ھ   |
| (۲۱۷)     | نور الایضاح و نجات الارواح                    | ابو الاخلاص حسن بن عمار بن علی الشرنبلالی                                   | ۱۰۶۹ھ   |
| (۲۱۸)     | امداد الفتاح شرح نور الایضاح                  | ابو الاخلاص حسن بن عمار بن علی الشرنبلالی                                   | ۱۰۶۹ھ   |
| (۲۱۹)     | مراتی الفلاح شرح نور الایضاح                  | ابو الاخلاص حسن بن عمار بن علی الشرنبلالی                                   | ۱۰۶۹ھ   |

| نمبر شمار | اسماء کتب                                 | مصنف، مؤلف                                                                                                                              | سن وفات      |
|-----------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| (۲۲۰)     | مجمع الآ نہر فی شرح ملتقى الأ بحر         | عبدالرحمن بن شیخ محمد بن سلیمان الکلبی الی المدغونی زادہ، المعروف بداماد آفندی                                                          | ۱۰۷۸ھ        |
| (۲۲۱)     | الفتاویٰ الخیریۃ لنفع البریۃ              | خیر الدین بن احمد بن نور الدین علی ابوبنی علی فاروقی الرملی                                                                             | ۱۰۸۱ھ        |
| (۲۲۲)     | الدر المختار شرح تنویر الأبصار            | محمد بن علی بن محمد بن عبدالرحمن بن محمد بن حسن الحنفی المعروف بالعلاء الحنفی                                                           | ۱۰۸۸ھ        |
| (۲۲۳)     | الفتاویٰ الہندیۃ (عالمگیریہ)              | شیخ نظام الدین برہان پوری گجراتی (وجماعت من اعلام فقہاء الہند)                                                                          | ۱۱۶۱ھ        |
| (۲۲۴)     | حاشیۃ الطحاوی علی مراقی الفلاح            | علامہ السید احمد بن محمد الطحاوی                                                                                                        | ۱۲۲۱ھ        |
| (۲۲۵)     | حاشیۃ الطحاوی علی الدر المختار            | علامہ السید احمد بن محمد الطحاوی                                                                                                        | ۱۲۲۱ھ        |
| (۲۲۶)     | اسعاف المولیٰ القدیر شرح زاد الفقیر       | احمد بن ابراہیم تونسوی قدوسی مصری                                                                                                       | ۱۱۲۲ھ کے بعد |
| (۲۲۷)     | مالا بدمنہ (فارسی)                        | قاضی ثناء اللہ الاموی العثماني الہندی پانی پتی                                                                                          | ۱۲۲۵ھ        |
| (۲۲۸)     | رد المحتار حاشیۃ الدر المختار (شامی)      | علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی                                                                                       | ۱۲۵۲ھ        |
| (۲۲۹)     | العقود الدرریۃ فی تنقیح الفتاویٰ الخامدیۃ | علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی                                                                                       | ۱۲۵۲ھ        |
| (۲۳۰)     | مجموعہ رسائل ابن عابدین                   | علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی                                                                                       | ۱۲۵۲ھ        |
| (۲۳۱)     | منہ الخالق حاشیۃ البحر الرائق             | علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی                                                                                       | ۱۲۵۲ھ        |
| (۲۳۲)     | مآۃ مسائل                                 | ابوسلیمان اسحاق بن محمد افضل بن احمد بن محمد بن اسماعیل بن منصور بن احمد بن محمد بن قوام الدین العمری الدہلوی (مولانا محمد اسحاق دہلوی) | ۱۲۶۲ھ        |
| (۲۳۳)     | غایۃ الاوطار                              | مترجم اول: مولانا خرم علی ملہوری                                                                                                        | ۱۲۷۱ھ        |
|           | ترجمہ اردو الدر المختار                   | مترجم دوم: مولانا محمد احسن صدیقی نانوتوی                                                                                               | ==           |
| (۲۳۴)     | التحریر المختار حاشیۃ رد المحتار          | عبدالقادر الرفعی الفاروقی                                                                                                               | ۱۲۸۳ھ        |
| (۲۳۵)     | اللباب فی شرح الکتاب (القدوری)            | عبدالغنی بن طالب بن حمادۃ بن ابراہیم الغنیمی الدمشقی المیدانی الحنفی                                                                    | ۱۲۹۸ھ        |
| (۲۳۶)     | النافع الکبیر شرح الجامع الصغیر           | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین کھنوی                                                                       | ۱۳۰۴ھ        |
| (۲۳۷)     | السعایۃ فی کشف مانی شرح الوقایۃ           | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین کھنوی                                                                       | ۱۳۰۴ھ        |
| (۲۳۸)     | عمدۃ الرعیۃ فی حل شرح الوقایۃ             | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین کھنوی                                                                       | ۱۳۰۴ھ        |
| (۲۳۹)     | حاشیۃ علی الہدایۃ                         | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین کھنوی                                                                       | ۱۳۰۴ھ        |

| نمبر شمار | اسماء کتب                                         | مصنف، مؤلف                                                         | سن وفات |
|-----------|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|---------|
| (۲۴۰)     | نفع المفتی والسائل کجے متفرقات المسائل            | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین لکھنوی | ۱۳۰۴ھ   |
| (۲۴۱)     | مجموعۃ الفتاویٰ                                   | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین لکھنوی | ۱۳۰۴ھ   |
| (۲۴۲)     | مجموعۃ رسائل اللکھنوی                             | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین لکھنوی | ۱۳۰۴ھ   |
| (۲۴۳)     | تحفۃ النبلاء فی جماعۃ النساء                      | ابوالحسنات محمد عبدالحی بن حافظ محمد عبدالحلیم بن محمد امین لکھنوی | ۱۳۰۴ھ   |
| (۲۴۴)     | القطوف الدانیۃ فی تحقیق الجماعۃ الثانیۃ           | مولانا رشید احمد بن مولانا ہدایت احمد انصاری لنگوہی                | ۱۳۲۲ھ   |
| (۲۴۵)     | رسائل الارکان                                     | عبدالعلی محمد بن نظام الدین محمد انصاری لکھنوی                     | ۱۳۳۵ھ   |
| (۲۴۶)     | مجلۃ الاحکام العدلیۃ                              | لجنۃ مکوئۃ من عدۃ علماء وفقہاء فی الخلافۃ العثمانیۃ                | --      |
| (۲۴۷)     | الآثار الحمیدیۃ شرح مجلۃ الاحکام العدلیۃ          | عبداللطیف بن حسین الغزی                                            | ۱۳۴۰ھ   |
| (۲۴۸)     | بہشتی گوہر                                        | مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی                            | ۱۳۶۲ھ   |
| (۲۴۹)     | بہشتی زیور                                        | مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی                            | ۱۳۶۲ھ   |
| (۲۵۰)     | کشف الدجی عن وجہ الربوا                           | مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی                            | ۱۳۶۲ھ   |
| (۲۵۱)     | تصحیح الاغلاط                                     | مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی                            | ۱۳۶۲ھ   |
| (۲۵۲)     | علم الفقہ                                         | عبدالشکور بن ناظر علی فاروقی لکھنوی                                | --      |
| (۲۵۳)     | معلم الحجاج                                       | حضرت مولانا قاری سعید احمد صاحب سہارنپوری                          | --      |
| (۲۵۴)     | شرح کشف الاسرار ترجمہ الدر المختار                | مولانا مفتی ظفر الدین صاحب                                         | --      |
| (۲۵۵)     | طہارت اور نماز کے تفصیلی مسائل                    | مولانا اویس احمد قاسمی                                             | ۱۳۳۶ھ   |
| (۲۵۶)     | رسول اکرم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کا طریقہ نماز |                                                                    | مدظلہ   |
| (۲۵۷)     | احکام نماز اور احادیث و آثار                      | مولانا عبید اللہ سعدی باندہ                                        | مدظلہ   |
| (۲۵۸)     | الجامع لأحكام الصلوٰۃ                             | ابوعبدالرحمن عادل بن سعد                                           | مدظلہ   |

### ﴿دیگر مسالک کی کتب فقہ﴾

|       |         |                                                            |      |
|-------|---------|------------------------------------------------------------|------|
| (۲۵۹) | المدونہ | امام دارالبحرہ، مالک بن انس بن مالک بن عامر الاحمدی المدنی | ۱۷۹ھ |
|-------|---------|------------------------------------------------------------|------|

| نمبر شمار | اسماء کتب               | مصنف، مؤلف                                                                                                    | سن وفات |
|-----------|-------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۲۶۰)     | کتاب الام               | امام شافعی ابو عبد اللہ محمد بن ادریس بن عباس بن عثمان بن شافع بن عبد المطلب بن عبد مناف الشافعی القرشی المکی | ۲۰۴ھ    |
| (۲۶۱)     | المحلی بالآثار          | ابو محمد علی بن احمد بن سعید بن حزم الاندلسی القرطبی الظاہری                                                  | ۴۵۶ھ    |
| (۲۶۲)     | بحر المذہب              | ابو الحسن عبد الواحد بن اسماعیل الرویانی                                                                      | ۵۰۲ھ    |
| (۲۶۳)     | المغنی                  | ابو محمد عبد اللہ بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسی                                                            | ۶۲۰ھ    |
| (۲۶۴)     | المجموع شرح المہذب      | محی الدین ابو زکریا تکی بن شرف النووی الشافعی دمشقی                                                           | ۶۷۶ھ    |
| (۲۶۵)     | فتاویٰ النووی           | محی الدین ابو زکریا تکی بن شرف النووی الشافعی دمشقی                                                           | ۶۷۶ھ    |
| (۲۶۶)     | الشرح الکبیر علی المقنع | شمس الدین ابو الفرج عبد الرحمن بن محمد بن احمد بن قدامة المقدسی                                               | ۶۸۲ھ    |
| (۲۶۷)     | الفتاویٰ الکبریٰ        | تقی الدین ابو العباس احمد بن عبد الحلیم بن تیمیہ الجرائی الحنبلی دمشقی                                        | ۷۲۸ھ    |
| (۲۶۸)     | المدخل                  | ابو عبد اللہ محمد بن محمد بن عبد البری الفاسی المالکی الشیبیری الحاج                                          | ۷۳۷ھ    |
| (۲۶۹)     | شرح العباب              | ابو الفضل احمد بن علی بن محمد بن احمد بن حجر الکنانی العسقلانی                                                | ۸۵۲ھ    |
| (۲۷۰)     | الفتاویٰ الکبریٰ        | ابو الفضل احمد بن علی بن محمد بن احمد بن حجر الکنانی العسقلانی                                                | ۸۵۲ھ    |
| (۲۷۱)     | المبدع شرح المقنع       | ابو اسحاق، برہان الدین، ابراہیم بن محمد عبد اللہ بن محمد بن مفلح                                              | ۸۸۲ھ    |
| (۲۷۲)     | المیزان الکبریٰ         | ابو المواہب عبد الوہاب بن احمد بن علی بن احمد بن علی بن زوفان ابی الشیخ الشیرازی                              | ۹۷۳ھ    |
| (۲۷۳)     | خواتین کے مخصوص مسائل   | شیخ صالح بن فوزان بن عبد اللہ الفوزان الودعانی الدوسری                                                        | مدظلہ   |

### ﴿فقہ مقارن﴾

|       |                             |                                                                |       |
|-------|-----------------------------|----------------------------------------------------------------|-------|
| (۲۷۴) | بلوغ المرام من ادلة الاحکام | ابو الفضل احمد بن علی بن محمد بن احمد بن حجر الکنانی العسقلانی | ۸۵۲ھ  |
| (۲۷۵) | الفقہ الاسلامی وادلتہ       | ڈاکٹر وہبہ بن مصطفیٰ زحیلی                                     | ۲۰۱۵ء |
| (۲۷۶) | موسوعة فقہ ابو بکر          | ڈاکٹر محمد رواں قلعة جی                                        | مدظلہ |
| (۲۷۷) | موسوعة فقہ عائشہ            | ڈاکٹر محمد رواں قلعة جی                                        | مدظلہ |
| (۲۷۸) | الموسوعة الفقہیہ            | مرتبہ وزارت اوقاف کویت                                         | --    |

| نمبر شمار | اسماء کتب | مصنف، مؤلف | سن وفات |
|-----------|-----------|------------|---------|
|-----------|-----------|------------|---------|

## ﴿اصول فقہ﴾

|       |                                        |                                                               |       |
|-------|----------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-------|
| (۲۷۹) | اصول البر دوی                          | فخر الاسلام علی بن محمد البر دوی                              | ۴۲۲ھ  |
| (۲۸۰) | اصول السرخسی                           | محمد بن احمد بن ابوسہل شمس الائمہ السرخسی                     | ۴۸۳ھ  |
| (۲۸۱) | آداب المفتی                            | محمی الدین ابوزکریا تکی بن شرف النووی الشافعی دمشقی           | ۶۷۶ھ  |
| (۲۸۲) | الکافی شرح البر دوی                    | الحسین بن علی بن حجاج بن علی حسام الدین السغنائی              | ۷۱۱ھ  |
| (۲۸۳) | کشف الاسرار شرح اصول البر دوی          | عبدالعزیز بن احمد بن محمد علاء الدین البخاری الحنفی           | ۷۳۰ھ  |
| (۲۸۴) | الأشباہ والنظائر                       | زین الدین بن ابراہیم بن محمد ابن نجیم المصری                  | ۹۷۰ھ  |
| (۲۸۵) | غزعیون البصائر فی شرح الاشباہ والنظائر | احمد بن محمد المکی ابوالعباس شہاب الدین الحسینی الحموی الحنفی | ۱۰۹۸ھ |
| (۲۸۶) | شرح عقود رسم المفتی                    | علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی             | ۱۲۵۲ھ |
| (۲۸۷) | عمدة الفقہ                             | سید زوار حسین شاہ                                             | ۱۴۰۰ھ |

## ﴿ترکیہ و احسان﴾

|       |                           |                                                                          |      |
|-------|---------------------------|--------------------------------------------------------------------------|------|
| (۲۸۸) | ادب الدینا والدین         | ابوالحسن علی بن محمد بن محمد بن حبیب البصری البغدادی الماوردی            | ۴۵۰ھ |
| (۲۸۹) | احیاء علوم الدین          | ابوحامد محمد بن محمد الغزالی الطوسی                                      | ۵۰۵ھ |
| (۲۹۰) | غنیۃ لطالبین              | قطب ربانی محبوب سبحانی عبدالقادر بن ابی صالح الجبلی                      | ۵۶۱ھ |
| (۲۹۱) | الفتح الربانی             | قطب ربانی محبوب سبحانی عبدالقادر بن ابی صالح الجبلی                      | ۵۶۱ھ |
| (۲۹۲) | الترغیب والترہیب          | ابومحمد زکی الدین عبدالعظیم بن عبدالقوی المندری الشامی الشافعی           | ۶۵۶ھ |
| (۲۹۳) | الأذکار للنووی            | محمی الدین ابوزکریا تکی بن شرف النووی الشافعی دمشقی                      | ۶۷۶ھ |
| (۲۹۴) | الکبائر                   | شمس الدین ابوعبداللہ محمد بن احمد بن عثمان بن قانماز ذہبی                | ۷۲۸ھ |
| (۲۹۵) | الزواجر عن اقتراف الکبائر | شہاب الدین شیخ الاسلام احمد بن محمد بن علی بن حجر المیشی السعدی الانصاری | ۹۷۴ھ |

## ﴿لغات، معاجم، ادب و تاریخ، طبقات و تراجم﴾

|       |                          |                                                        |      |
|-------|--------------------------|--------------------------------------------------------|------|
| (۲۹۶) | الطبقات الکبریٰ لابن سعد | ابوعبداللہ محمد بن سعد بن منیع الهاشمی البصری البغدادی | ۲۳۰ھ |
|-------|--------------------------|--------------------------------------------------------|------|

| نمبر شمار       | اسماء کتب                           | مصنف، مؤلف                                                                         | سن وفات |
|-----------------|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| (۲۹۷)           | النهاية في غريب الحديث والأثر       | مجد الدين ابوالسعدات المبارك بن محمد بن محمد بن محمد بن عبد الكريم الشيباني الجزري | ۶۰۶     |
| (۲۹۸)           | مجمع البحار في لغة الاحاديث والآثار | علامہ محمد طاہر بن علی صدیقی پٹنی                                                  | ۹۸۶ھ    |
| (۲۹۹)           | التعريفات الفقهية                   | محمد عظیم الاحسان المجد دی البرکتی                                                 | ۱۳۹۵ھ   |
| (۳۰۰)           | قاموس الفقه                         | مولانا خالد سیف اللہ رحمانی                                                        | مدظلہ   |
| (۳۰۱)           | مجمع لغة الفقهاء                    | محمد رواں قلعه جی / حامد صادق قنہی                                                 | مدظلہ   |
| (۳۰۲)           | فیروز اللغات                        | الحاج مولوی فیروز الدین                                                            | ----    |
| <b>﴿مفردات﴾</b> |                                     |                                                                                    |         |
| (۳۰۳)           | حجة الله البالغة                    | شاہ ولی اللہ احمد بن عبد الرحیم ابو عبد العزیز ابو عبد اللہ                        | ۱۱۷۶ھ   |
| (۳۰۴)           | ازالة الخفاء                        | شاہ ولی اللہ احمد بن عبد الرحیم ابو عبد العزیز ابو عبد اللہ                        | ۱۱۷۶ھ   |
| (۳۰۵)           | حقیقة الشيعة                        | عبد اللہ الموصلی                                                                   | ----    |

**نوٹ:** ”فتاویٰ علماء ہند، جلد-۱۰“ کے متن و حاشیہ میں ان کتابوں سے استفادہ ہوا ہے اور متعلقہ جگہ طباعت کی تفصیلات درج ہیں۔ (انیس الرحمن قاسمی)